

HARCKÉSZÜLTSG ÉS HADTÁPKIKÉPZÉS

A zászlóaljparancsnok-hadtáphelyettes vezetési rendjének első tapasztalatai, az előrehaladás útjai a megerősített gépesített lövészászlóalj harcában

Eőri Tibor ezredes

A közelmúltban az összfégyvernemi, fégyvernemi csoportok szervezetében bekövetkezett éles fordulat élénkítő hatást gyakorolt a csapathadtáp szervezetek korszerűsítésére, alaprendeltetéséből eredő feladataik további kiszélesítésére, lehetőségeik számotvető növelésére. Természetesen világosan kell látni, hogy ezek a szervezeti változások csupán *a szilárd alapját és kiindulópontját teremtették meg a korszerű hadtápbiztosítási elvek gyakorlati megvalósításának.*

A szervezeti változások útjának végéhez közeledve, most abban az irányba kell elfordulni, amely úton eljuthatunk a korszerű szervezetekben rejlő lehetőségek céltudatos kihasználásához. A felgyorsítható előrehaladást az biztosítja, ha megtaláljuk azokat a magabiztos módszereket, amelyek irányt mutatnak hadtápszervezetek magas fokú harcászaltsága, hosszantartó önálló tevékenységére való alkalmassága, élet- és működőképessége fenntartásához. A szervezeti változások, a megváltozott lehetőségek valamennyi csapathadtáp szervezetet és tagozatot érintettek. Ezek közül is *figyelmet érdemel a gépesített lövészászlóalj hadtápszervezete, ahol egy korszerűen integrált szervezet ZPK HTPH került, hadi állomány esetén. Ezzel egy csapásra megváltozott a zászlóaljhadtáp lehetősége és éles fordulat következett be a zászlóalj hadtáphegvezetésének rendjében is.*

A teljesítőképességében, alkalmazás lehetőségeiben tovább korszerűsödött, vezetési rendjében éles fordulatot vett gépesített lövészászlóalj hadtáp működéséhez az új harc- és csapathadtáp szabályzatok megteremtették a szilárd kereteket, azonban a gyakorlati módszerek megszervezése tekintetében a megtervezett út elején tartunk. A tapasztalatok lassan gyarapodnak. Ezideig végrehajtott gl. dd. mozgósítással egybekötött *magasabb harcászaltsági gyakorlata a „Front” parancsnoki és törzsvezetési, a DHDSCS parancsnoka által vezetett szovjet gl. bo. és egy magyar gl. dd. együttműködési harcászati gyakorlata* sok más területtel együtt említésre érdemes kiinduló alapot adott a gl. z. hadtáp működéséhez, vezetéséhez.

A tapasztalatom összetevői - a végrehajtott feladatok természetéből adódóan - sokrétűek, mégis eltérő értékűek. A „Front” parancsnoki és törzsvezetési gyakorlaton a gl. z. hadtáp vezetése az elméleti ismereteket növelte. A magasabb HKSZ-be helyezés és mozgósítás során már jól tapintható volt *a zászlóaljhadtáp működésének minőségi változása, a ZPK HTPH helye és szerepe e sajátos harc feladat végrehajtásában. Legfontosabb*

tapasztalatként kell megemlítenem, hogy a „Lebiztosított” ZPK HTPH személyének kiválasztása a gl. dd. PK HTPH hozzáértő tevékenységétől függ. A feladat végrehajtása során két szélsőséges esettel találkoztam. Az egyik gl. z.-hoz *korábban bivatásos, főiskolát végzett tartalékos hadtáptiszt került*. Szinte öröm volt vele együtt dolgozni, valamennyi feladatot az ellő. szakasz elemeit, a ZSH-et hozzáértéssel vezette. A másik gl. z.-hoz egy gépészmérnök, *tartalékos harcokcsizótiszt került lebiztosításra*. Magas általános műveltsége ellenére *útmutatásunk mellett is nehezen birkózott meg a feladatokkal*. Ez természetesen minősíteti a dd. pk. HTPH ezirányú munkáját. Mindent összevetve végül is azzal kell számolnunk, hogy a harc- és hadműveletek megkezdése előtt a z. hadtápot össze kell kovácsolni, a ZPK HTPH-t feladataira fel kell készíteni.

A gl. dd. harcászati gyakorlatán, *ahol a zászlóaljhadtáp szervezeteket közel hadiállományra töltöttük fel, és a z. hadtápok élére ZPK HTPH-i beosztásokba fiatal hadtáptiszteket állítottunk, jelentős konkrét gyakorlati tapasztalatokat adott*.

A gyakorlat tárgyát – leegyszerűsítve – a HDS védelmi terepszakaszán a gl. hdt. első lépcsőjében levő gl. dd. védelmi harcának megtervezése, megszervezése és végrehajtása képezte.

A dd. parancsnok elhatározása újszerű feladat elé állította a z. hadtápszervezeteket. Nevezetesen a gl. z.-ak harcokcsizd., a hk. z.-ak pedig gl. szd. megerősítést kaptak. S ez újszerű harcjelzés újrszerű hadtápbiztosítási rendet követelt.

Feltétlenül előre kell bocsátani, hogy a ZPK HTPH-ok vezetésével a z. ellátószakaszok és ZSH-ek az új harc – és csapathadtáp szabályzat előírásai szerint – eredményesen oldották meg feladataikat. Mégis azt kell mondani, hogy a megerősített gl. z. védelmi harca hadtápbiztosítása megtervezése, megszervezése és vezetése tekintetében a ZPK HTPH-ek nehezen tudtak elszakadni a sablonoktól, még nehezebben tudtak *„átállni” a ZPK HTPH-i szintű gondolkodásmódra*.

Az új helyzetben új gondolkodásmódra átállni nem könnyű feladat. Ha azt vesszük alapul, hogy az *MN történetében ez volt az első gl. dd. harcászati gyakorlat és először került sor gl. ZPK HTPH működésére, amelynek nincsenek hagyományai, nincsenek „kapaszkodói” és irányt mutató módszerei*.

Az összegzett tapasztalatok lényege alapvetően a következőkben foglalható össze:

– a gl. z.-k újszerű felfogásban kerültek a védelmi harcban alkalmazásra, amelyet a ZPK-ok a ZPK HTPH nehezebben „dolgoztak fel”;

– felszínesen ismerték az új harcszabályzat tervezet gl. z. védelmi harcára előírt követelményeket;

– mivel nincs kialakult rendje a ZPK HTPH vezetésének a védelmi harc megtervezésében, megszervezésében és vezetésében, a *kezdeményező útkeresés, az újszerű elvek gyakorlati megoldására irányuló tiszteletre méltó törekvés volt érzékelhető valamennyi területen*.

A tapasztalatok előremutatóak, mégis azt kell mondani, hogy a gl. z. harca, hadtápbiztosítása teremtésének, szervezésének, vezetésének egységes felfogásban történő végrehajtásának keretei ezeitig nem teremtődtek meg. Úgy ítélték meg, hogy ha azt akarjuk, hogy mielőbb úrrá legyünk ezen a helyzeten, *nekünk hdt. dd. szintű hadtápjelzőknek kell „kiköveznünk” azt az utat, amelyen a ZPK HTPH-ek botladozás nélkül magabiztosan előrehaladhatnak*.

Először célszerűnek látom a gépesített lövészzászlóalj PK HTPH tervező, szervező és vezető tevékenységével foglalkozni. A *harcszabályzat tervezet II. rész, 369. pontja előírja: „A zászlóalj . . . parancsnok a fegyverzet és technikai, valamint hadtápbiztosítást a törzsfőnök, a*

fegyverzeti és technikai helyettes ... a hadtápbhelyettes ... útján szervezze meg.” Úgy ítélhető meg, hogy ez a meghatározás újszerű, előremutató. Bizakodást kelt, mivel az ellátás végpontjain „a hadtápbhelyettes” beosztás megteremti a zászlóalj-, hadtápegységek vezetésének feltételeit, aki egyszemélyi felelősséggel tervezi, szervezi és vezeti a z. harca hadtápbiztosítását.

E meghatározásokat azonban alkotó módon kell értelmezni és feldolgozni, irányt mutatva, alapot adva az „M” során behívott tartalékos gl. ZPK HTPH-ek munkájának indításához. A z. hadtápbiztosítása leegyszerűsödését jelentő meghatározásokat alaposan tanulmányozva arra is rá kell mutatni, hogy az előrehaladás útja még nincs kiköveve. Nevezetesen a harcszabályzat II. rész, 370. pontja előírja: „Harcban a zászlóalj telepítésen technikai figyelőpontot, javító, vontató csoportot. lőszerellátó és hevederező pontot, üzemanyagtöltő- és élelemellátó helyet védelemben, ezenkívül segélyhelyet is.” Elsősorban a segélyhely tekintetében nem egészen pontos meghatározás mellett azonban felvetődik a kérdés: *Végül honnan vezet a ZPK HTPH?* Az eddigi szerény tapasztalatok arra engednek következtetni, hogy *célszerűnek látszik az ellátószakasz elhelyezkedési, települési körleteiben hadtápfelügyelőpontot, illetve a ZPK FVTH-val együttműködésben „Technikai és hadtápfelügyelőpontot telepíteni.* Ehhez természetesen magabiztosabbá kell tenni a ZSH, az ellátószakasz vezethetőségének eszköz feltételeit is.

Ha e széles területet felölelő témát a ZPK HTPH tervező és szervező tevékenységének oldaláról vizsgálom, abból kell kiindulni, hogy *a harcszabályzat II. rész, 380. pontja előírja, hogy a ZPK HTPH-ek: „A zászlóalj hadtápbiztosításának feladatait munkafüzetben tervezzék.”*

Ez a meghatározás teljesen egyértelmű, azonban ezzel a felfogással nem minden tekintetben lehet egyetérteni.

A hk. századokkal, tűzérséggel, más fegyvernemi alegységekkel megerősített gl. z. jelentős harci erőt képvisel. Egy megerősített gl. z. 2 km szélességben támad, 5 km szélességben 15 km² területen véd és úgy védelemben, mind támadásban jelentős manővereket hajt végre. *Ha abból indulunk ki, hogy a harc vezetéséhez a szd. pk.-ok térképeken vezetik a szd. harcát, rajparancsnokig bezárólag tűzvázlatokat készítenek, a rajállás, a tüzelőállásban levő harcjármű tűzfeladatairól, akkor nem tekinthető túlzásnak, ha azt mondjuk, hogy a gl. ZPK HTPH „munkafüzetben” számvetésekkel alátámasztva „munkatérkép”-en vezesse a gl. z. és megerősítő harcának hadtápbiztosítását.*

Az ilyen felfogásnak természetesen vannak ellenzői – esetenként joggal, máskor megszokásból –, azonban a gyakorlati élet az esetek többségében az előrelátható tervező munka fontosságát igazolta. Azt gondolom, ha a ZPK HTPH-t megtanítjuk a feladat végrehajtásával ilyen módon elszámolni, *a tényleges harchoz megerősítőnek azok a keretek, amikor talán elegendő lesz egy „jegyzetkönyv” is.* Emellett azt is meg kell jegyezni, hogy az eltelt évtizedek alatt a tervező-, szervező munkában akkor haladhatunk a helyes úton, amikor adaptáltuk az összefegyvernemi harc tervezői, szervezői módszereit és okmányrendszerét. Ebben a kérdésben a hadtáptörzsek élenjárnak és ezen útról most sem szabad letérni.

Ezek után egy célszerűnek ítélt változatban tekintsük át a gl. ZPK HTPH tervszerű vezetést biztosító okmányainak felépítését, tartalmát.

Az első alapvető kiegészítő okmányoknak kell tekinteni az „adattár”-t. Felépítését illetően célszerű, ha magában foglalja:

- a zászlóalj szervezeti felépítését;

- a zászlóaljhadtáp szervezeti felépítését;
- a zászlóaljhadtáp harcértékeit;
- a zászlóalj mozgó anyagi készleteit és lépcsőzését;
- a zászlóalj mozgó anyagi készletei málházásának rendjét;
- a zászlóaljhadtáp menetrendjét;
- a zászlóaljhadtáp elemei településének rendjét támadásban és védelemben, valamint ÖPK MK-ban;
- a zászlóaljhadtáp és egyes elemek, eszközök teljesítmény adatait;
- a gl. z. hadtápbiztosításának rendjét, a ZPK HTPH feladatait, a harcszabályzat előírásai alapján;
- a ZPK HTPH vezetési okmánymintáit.

Úgy tűnik, hogy a tartalékos állományú ZPK HTPH megfelelő felkészítés után egy hasonló tartalmú adattár „kézbevétele” megfelelő alappal indul a feladatok, a zászlóalj harca hadtápbiztosításának végrehajtására.

Ebben a fel fogásban továbblépve a ZPK HTPH legfontosabb vezetési okmányának tekintem a munkatérképet, amely alapja és kiindulópontja a zászlóalj harca hadtápbiztosítása vezetésének. Felépítését, tartalmát illetően természetesen lehetnek eltérő nézetek, de a legfontosabb kérdések meghatározásában egységes álláspontot célszerű kialakítani. *Az eddigi tapasztalatok arra engednek következtetni, hogy a ZPK elhatározás térképével azonos méretarányú térképen a ZPK HTPH vezesse:*

- a gl. z. és megerősítők, az előjáró hadtáp alap-, megindulási helyzetét;
- a gl. z. és megerősítői felépítését és csoportosítását a harc megvívásához;
- a kijelölt sávban a ZPK elhatározásának megfelelően a megerősített gl. z. harcfeleadatait;
- a harcból kivont századok és megerősítők feltöltési körleteit;
- a tartalék harcbavetésének terepszakaszait és harcba lépés előtti feltöltési pontokat;
- a z. hadtáp működési körleteit, harc alatti manővereit;
- a közvetlen harcérintkezésben levő gl. szd.-ok és megerősítők harc alatt és az éjszakai harc folytatása során lőszerrel, üzemanyaggal, egyéb anyaggal való feltöltés, a személyi állomány meleg étellel, ivóvízzel, katonai kereskedelmi árucikkkel való ellátásának rendjét;
- a z. javító-, vontatóraj és a ZSH manővereit, a sebesültek harcmezőn történő összegyűjtésének, felkutatásának irányait, terepszakaszait;
- a gl. z. harcból való kivonását követően az előjáró erővel és eszközeivel történő komplex feltöltést és kiszállított készletek átvételének tereppontjait;
- az előjáró ellátási tagozat és egyéb források helyét és manővereit;
- elsősorban védelemben a szd. sebesültgyűjtő fészkek, lőszer felvételező hely, üza. feltöltési pontot, ételkiosztó helyek tereppontjait.

A második lényeges meghatározó okmány a gl. ZPK HTPH munkafüzete. Mivel a munkafüzetbe bevezetésre kerülő feljegyzések, számvetések rendkívül sokszínűek lehetnek, ezért célszerű egyfajta iránymutatást, keretszabályozást adni vezetéséhez. Úgy ítélt meg, hogy szinte a kialakult helyzettől függően a ZPK HTPH a megerősített gl. z. konkrét harctevékenységre vonatkozóan minden esetben jegyezze fel és dolgozza ki a következőket:

- a ZPK kihirdetett *elhatározását* a hadtápbiztosítást érintő kérdésekben;
- az előjáró PK HTPH által kiadott htp. *parancsot, illetve intézkedést*;
- ezek figyelembevételével *dolgozza ki elgondolását* a hadtápmánőverek vezetésére, a komplex feltöltések végrehajtására, a felhasznált lőszer, üzemanyag pótlására, a meleg étellel és más anyagkészlettel való ellátásra, a sebesültek összegyűjtésére, ellátására, a vezetés és együttműködés fenntartására;
  - *készítsen áttekinthető kimutatást* a rendelkezésre álló, az előjáró által kiszállított készletek felhasználásáról, pótlásáról, az előírt fogyasztás figyelembevételével;
  - a vázlaton bejegyzett számvetési adatokkal tervezze meg a harc alatt a lőszer utánpótlását, a harcból kivont gl. hk. szd.-ok és más megerősítők harcból való kivonás után komplex feltöltéseit, éjszakai harc során a közvetlen harcérinkezésben levő aeg.-ek lőszerrel, üzemanyaggal, meleg étellel, ivóvízzel és egyéb anyaggal való ellátásának, a sebesültek, irányok és tereppontok szerinti összegyűjtésének elsősegélyben, első szaksegélyben való ellátásának rendjét;
  - folyamatosan vezesse a harc során az ellátás változásaival az előjáró harc alatti intézkedéseivel összefüggő kérdéseket;
  - végül vezessen kimutatást a hadtápbiztosítás veszteségeiről, a készletek felhasználásának alakulásáról, az előjáróknak tett jelentésekről és összegezze a nap végén a htp. harcértékét.

A felvázolt alapgondolatok mellett célszerűnek látszik, ha a ZPK HTPH „elgondolásának” felépítését megkísérlem meghatározni és néhány megjegyzéssel támpontot adok az elgondolás tartalmát érintő kérdésekhez is. Elsősorban azt kell határozottan körvonalazni, milyen feladatok állnak a z. előtt. Ebből le kell vonni két-három markáns következtetéseken alapuló feladatot, majd az elgondolást a következő felépítésben és tartalom-ban célszerű kidolgozni:

- a ZPK elhatározásának lényege, különösen a htp. szerkezetét meghatározó kérdésekben;
- a z. hadtápbiztosítás rendje – az előjáró szakmai intézkedésének tükrében;
- a z. htp. *főerőkifejtésének* iránya az előző két meghatározó kérdésből kiindulva azt alátámasztva;
- az ellő. sz. ZSH manőverei az előrevonás irányait a harc megvívása hadtápjainak tükrében;
- a készenlétig végrehajtandó feltöltési feladatokat;
- a harc alatt – mikor pl. a roham visszaverése után – melyik alegység részére mennyi lőszer kell átadni, a *harcból kivont alegységek* milyen készletekkel, milyen módszerekkel lesznek komplex módon feltöltve, az *éjszakai harc során a közvetlen harcérinkezésben levő alegységek* harcjárművei milyen módon, a szd.-ok mögött melyik terepszakaszon lesznek lőszerrel, üzemanyaggal feltöltve, a *mozgókonyhák*ból hol *mérik szét a meleg vacsorát*, a másnapi ellátás érdekében *milyen ellátmányú anyagokat kapnak a katonák*, hogyan lesz megoldva a tönkrement műszaki szerszám, vegyivédelmi felszerelés, ruházat cseréje, a *„sebkötöző csomag”* pótlása, a víz, a katonai kereskedelmi és más egyedi anyagellátás;
- a sebesültek összegyűjtésének irányai, módszerei – a várható legnagyobb veszteség terepszakaszaik megjelölésével –, és az ellátás rendje;
- a zászlóalj fedezőbiztosítása, a vezetés, az együttműködés, a jelentések rendje.

Összegezett végkövetkeztetések, javaslatok:

Természetesen, amikor a ZPK HTPH az összefegyvernemi parancsnokának jelent, nem kell jelenteni a z. feladatát, a zászlóaljparancsnok elhatározását, mert ő ezt jobban ismeri. Azonban annál nagyobb hangsúlyt kell adni a z. htp. előtt álló feladatoknak és a z. htp. biztosítás rendjének felmérésére, mert ez az *összefegyvernemi parancsnok számára képet fest a küszöbön álló harctevékenység során a z. htp. munkájáról*. Ezért ebben a pontban fel kell vázolni mennyi anyag fogy, mennyit és milyen módszerekkel, milyen etapokban kell pótolni, hogy lesz megoldva a sebesültek ellátása, milyen „támogatást”, esetleg megerősítést biztosít az előljáró.

Ha végig gondoljuk, hogy a ZPK HTPH-nek a megerősített gl. harca érdekében milyen feladatokat kell megoldani, ahhoz nem férhet kétség, hogy azt átgondoltan kell megszervezni, az alárendeltek vezethetősége feltételeit megteremteni. Az ehhez szükséges tervezési követelmények az első olvasásra rendkívül soknak tűnnek. Had tegyem hozzá, ezzel egyet kell érteni, azonban azt is hangsúlyozni szeretném, hogy ebben a tanulmányban keresztmetszeteiben útmutatást és módszert kívántam adni a témában tapasztalattal nem rendelkező dd. PK HTPH-ek, ZPK-ok, htp. tisztek, valamint a tartalékos állományba tartozó ZPK HTPH-ek számára.

Arra szeretném a figyelmet irányítani, hogy az itt megfogalmazott „tételek” nincsenek „kötéablába” vésvé, sőt ellenkezőleg, azokat mindig a konkrét helyzetből kiindulva alkotó módon „szabad” alkalmazni.

A mi feladatunk ebben a kérdésben megragadni a módszerek egy irányban ható felismerésének tényezőit. A htp. biztosítás fő cselekvési irányainak meghatározásakor abból kell kiindulni, hogy az út elején összegezhető tapasztalatok alapján *célszerűnek látszik (1) a vezetettség érdekében az ellátószakaszt, a ZSH-t ellátó századba szervezni (2), ezen belül a szükség szerint növelésre kerülő készletek szállíthatósága érdekében anyagszállító szakaszt létrehozni (3), a bk. z.-k hadtápját „oszthatóvá” tenni (4) a ZPK HTPH és a FVTH számára együttes hadtáptechnikai figyelőpontot létrehozni (5) a zászlóalj hadtápvezetési módszereik eszközfeltételeit javítani (6), ZPK HTPH tervező-, szervező munkájának rendjét szabályozni, vezetői okmányrendszerét „útmutató” formájában meghatározni.*